

Vyřizuje: **František Kopřiva**
poslanec Parlamentu ČR
koprivaf@psp.cz

Vážený pan
Ing. Andrej Babiš
předseda vlády

Datum: 10. 12. 2020

Vážený pan
Doc. Ing. Karel Havlíček, Ph.D., MBA
místopředseda vlády

Otevřený dopis Andreji Babišovi a Karlu Havlíčkovi ve věci přípravy Národního plánu obnovy

Vážený pane premiére, vážený pane vicepremiére,

obracíme se na vás ve věci přípravy Národního plánu obnovy, který rozhodne o osudu 182 miliard Kč grantů ze záchranného evropského fondu Recovery and Resilience Facility. Díky jednotné reakci Evropy můžeme přetavit krizi v příležitost a využít tyto prostředky ke skutečné modernizaci naší ekonomiky. Česká ekonomika musí reagovat na výzvy 21. století jako digitalizace, robotizace nebo ekologická transformace. V opačném případě zůstanou naší jedinou konkurenční výhodou nízké mzdy, což je nejen nevýhodné, ale také dlouhodobě neudržitelné. Efektivní využití evropských peněz dále pomůže stabilizovat veřejné finance a sníží nezbytnost dvanáctiferných schodků státního rozpočtu, se kterými Ministerstvo financí ČR počítá až do roku 2023.

Nejsme spokojeni s procesem přípravy Národního plánu obnovy. Na evropské zdroje se stále pohlíží jako na něco navíc, na peníze, které je třeba „nějak utratit“. Zveřejněný dokument *Východiska Národního plánu obnovy* je z velké části recyklací starých dotačních programů. Chybí koncepce, identifikace hlavních potřeb země a provázanost plánu s dalšími strategickými dokumenty a finančními zdroji. Hrozí, že tato jedinečná příležitost postavit naši ekonomiku na nohy zůstane promarněna a zbyde po ní jen pachuč vyhozených peněz a korekcí od Evropské komise.

Nepřipravenost České republiky ještě více vynikne ve srovnání s okolními zeměmi. Francouzský plán obnovy, *France Relance*, obsahuje projekty za 100 miliard eur, z čehož jen 40 má jít ze záchranného fondu EU - protože není důležité, odkud peníze jsou, ale na co se utrací. Plán počítá s projekty na dekarbonizaci průmyslu, digitalizaci malých a středních podniků prostřednictvím agentury *FranceNum* nebo s „back to school“ příspěvkem pro každou strádající rodinu s dětmi. Na slovenském plánu *Moderné a úspešné Slovensko* se podílelo více než 100 expertů a slovenský policy lab *Útvar hodnoty za peniaze*. Jde o sebevědomý pohled do budoucna se zaměřením na vzdělávání, moderní trh práce, sociální začlenění všech obyvatel Slovenska, moderní veřejnou správu, zdravotnictví a ochranu životního prostředí.

Žádáme vás, abyste přípravě Národního plánu obnovy věnovali větší prioritu, více jej konzultovali s odbornou veřejností a inspirovali se v okolních zemích. Nemůžeme si dovolit čekat: 70 % prostředků z Recovery and Resilience Facility musí být zasmluvněno do konce roku 2022 a zbytek do roku 2023. Domníváme se také, že by vláda měla úzce spolupracovat se zástupci krajů a měst - jsou to právě oni, kdo dokáže nejlépe identifikovat příležitosti ve svých regionech. Zároveň požadujeme dodržení minimální alokace 37 % (tedy 67 mld. Kč) objemu prostředků do udržitelné transformace a 20 % (tedy 36 mld. Kč) do digitální transformace.

Ve zbývajících částech dopisu si vás dovoluujeme seznámit s prioritami České pirátské strany pro Národní plán obnovy, rozděleními dle témat. Rádi vám s přípravou plánu pomůžeme a jsme vám k dispozici pro další konzultace - věříme, že vizi moderní a ekologicky udržitelné České republiky s námi sdělíte.

V úctě,

PhDr. Ivan Bartoš, Ph.D., předseda Výboru pro regionální rozvoj, předseda Pirátů
František Kopřiva, místopředseda Výboru pro evropské záležitosti
Mgr. Mikuláš Peksa, člen Výboru pro průmysl, výzkum a energetiku Evropského parlamentu
Ing. Dana Balcarová, předsedkyně Výboru pro životní prostředí
Mgr. Radek Holomčík, místopředseda Zemědělského výboru
Ondřej Profant, předseda Podvýboru pro digitalizaci
Ondřej Polanský, místopředseda Podvýboru pro dopravu
Ing. Martin Jiránek, místopředseda Hospodářského výboru

Ing. Vít Rous, zastupitel Ústeckého kraje a odborník na životní prostředí a jeho obnovu
Mgr. Martin Úlovec, poradce a analytik pro oblast školství
Mgr. Zuzana Klusová, zastupitelka Moravskoslezského kraje
Veronika Murzynová, zastupitelka města Ostravy
Lukáš Blažej, vedoucí pirátského resortního týmu Životní prostředí

Ve spolupráci s analytickým týmem Pirátů

PRIORITY ČESKÉ PIRÁTSKÉ STRANY PRO NÁRODNÍ INVESTIČNÍ PLÁN

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A ZEMĚDĚLSTVÍ

Doporučení Rady k národnímu programu reforem Česka na rok 2020 a stanovisko Rady ke konvergenčnímu programu Česka z roku 2020 doporučují zaměřit investice na ekologickou a digitální transformaci, zejména na vysokokapacitní digitální infrastrukturu a technologie, na čistou a účinnou výrobu a využívání energie a na udržitelnou dopravní infrastrukturu, a to mimo jiné v uhelných regionech. Dle Komise by plány RRF měly z těchto doporučení vycházet.

Rada konkrétně uvádí: „*Ve vnitrostátním plánu v oblasti energetiky a klimatu uvádí Česko významné investiční potřeby, pokud jde o úspěšné řešení klimatické a energetické transformace a přechod ke klimatické neutralitě. Jde především o podporu obnovitelných zdrojů energie, energetickou účinnost, infrastrukturu a části přenosové soustavy. Změna klimatu už má viditelné dopady v podobě sucha a povodní a způsobuje významné hospodářské ztráty. Trvalým problémem je rovněž znečištění ovzduší. (...) Přechod na elektromobilitu je poměrně pomalý a silniční doprava se začíná řadit k hlavním spotřebitelům energie*“.

Národní plán obnovy ovšem tato doporučení dostatečně nereflektuje. Rozvoj čisté mobility má celkovou alokaci 9,4 mld., přičemž na budování dobíjecích stanic pro elektromobily je alokováno pouze 2 mld. Tato částka nepokryje ani potřeby vyplývající z přirozené poptávky po elektromobilech, natož aby tuto poptávku stimulovala širokou dostupností dobíjecích stanic. Doporučujeme přehodnotit podporu vodní dopravy, jejíž ekologický přínos v porovnání s železniční dopravou je sporný.

Obdobně slabá je oblast snižování spotřeby energie, která míří pouze na rekonstrukci státních budov (3,5 mld.) a rekonstrukci systémů veřejného osvětlení (2,5 mld.).

V oblasti odpadů jsou podle našeho názoru žádoucí zejména projekty na výstavbu třídících stanic, třídící a recyklační technologie a reuse center.

V oblasti vodního hospodářství je část Ochrana přírody a adaptace na klimatickou změnu formulována tak, že bude zřejmě možné financovat projekty, které jsou v konfliktu s cíli Zelené transformace. Mělo by být specifikováno, že protipovodňová ochrana se bude odehrávat přírodě blízkými prostředky, pokud to bude z hlediska bezpečnosti možné. Z názvu příslušné iniciativy by měly být vyřazeny „vodní nádrže“ a měly by být ponechány pouze „opatření na drobných vodních tocích“, popř. doplněné o přívlastek „šetrné“, nebo „přírodě blízké“. V textu se dále popisuje, že půjde o prostředky na řešení „špatného technického stavu nádrží a rybníků“ a investice do „vodohospodářské infrastruktury“. To bez dalšího kontextu může znamenat i podporu technické regulace koryt ve volné krajině, intenzivního rybníčního hospodaření, stavbu příčných bariér v korytech řek a podobná opatření nenaplňující smysl Plánu obnovy.

Samostatnou kapitolou je financování závlahových systémů. Samotný text správně uvádí, že roste tlak na hospodaření s vodními zdroji, přitom zároveň tento materiál navrhuje tento tlak zvýšit prostřednictvím 780 mil. Kč věnovaných do závlahových systémů odvádějících vodu z řek.

V oblasti lesnictví ve vládním návrhu je ve výčtu cílů opomenut jeden ze základních cílů zelené transformace, který je zde velmi relevantní, a to ochrana a obnova biodiverzity.

Nad rámec zmíněného, nereflektuje vládní plán obnovy klíčové strategie Zelené dohody pro Evropu, k nimž se zavázala i Vláda ČR. Součástí Zelené dohody pro Evropu je totiž i Strategie Farm to Fork (Od zemědělce ke spotřebiteli, podrobněji zde) a Strategie Biodiverzita, mezi jejich hlavní cíle mj. patří:

- Zajistit, aby výroba potravin a jejich transport, distribuce, obchodování a spotřeba měly buď neutrální, nebo pozitivní environmentální dopad
- Zmírňovat změny klimatu
- Zvrátit úbytek biodiverzity v růst
- Dosáhnout do r. 2030 cíle minimálně 25% podílu ekologicky obhospodařované půdy na celkové výměře zemědělské půdy v EU
- Omezení používání syntetických pesticidů o 50 % do roku 2030
- Omezení používání minerálních hnojiv o 20 % do roku 2030
- Do r. 2030 změnit minimálně 10 % zemědělské výměry zpět na krajinnotvorné prvky s vysokou biodiverzitou (nárazníková pásma, úhory v rámci střídání plodin a trvalé úhory, živé ploty, remízky, zídky, meze, rybníky).

Z dosavadních postojů Evropské komise je zřejmé, že neschválí takový plán členského státu, který k těmto cílům nepovede. Naplnění této iniciativy má zejména v podmínkách ČR potenciál aspoň zčásti napravit alarmující stav české krajiny půdy, kdy schopnost půdy držet vodu je na 53 % své kapacity, biodiverzita téměř všech řádů organismů trvale klesá, erozí je ohrožena většina zemědělské půdy a 60 % monitorovaných podzemních vrtů vykazuje nadlimitní koncentrace syntetických pesticidů ve vodě.

PRŮMYSL A OBCHOD

Hlavní cíle vládního návrhu jsou v budování fyzické infrastruktury, a to i v kapitolách digitalizace. Ta je zaměřená na digitalizaci státní správy, ale digitalizace klíčových oblastí (zdravotnictví, odpadové hospodářství, energetika) chybí. Komponenty zaměřené na tyto oblasti pak digitalizaci opomíjí úplně. Naznačuje to omezený pohled na digitalizaci a modernizaci hospodářství obecně.

Program správně cílí na nižší energetickou náročnost, ale objem investic je nedostatečný. Energetické úspory u budov jsou správně namířené, ale programy z nějakého důvodu zcela opomíjí investice do budov ve veřejném vlastnictví.

V měkkých opatřeních je vládní návrh němý, přestože si klade za cíl vyšší konkurenci díky digitalizaci a posunutí ve výrobních řetězcích směrem k výzkumu a vývoji. Jediný program, který se dotýká začínajících podnikatelů jsou kreativní vouchery. To opět dokládá bezzubost státní správy, která nedokáže poskytovat služby, pouze se pokouší rozdávat peníze. Další příkladem této bezzubosti je uplatnění zpětné daňové ztráty.

Materiál předpokládá vysoce kvalifikovanou ze podporu veřejné správy, ačkoli není jasné odkud tyto odborné kapacity v tak krátké době získá.

Priority České pirátské strany v podpoře propojenosti mezi firmami, akademickou a veřejnou sférou

- Vytvoření nových učebních oborů na všech stupních škol zaměřených na interdisciplinaritu
- Pod záštitou MPO organizovat workshopy pro studenty s podnikatelskými záměry napříč všemi vysokými školami, propojovat je mezi sebou a následně s konzultanty, inkubátory a investory
- Zřídít státní příspěvek na studentské stáže (orientovaný na nízkopříjmové rodiny a stáže se strmou učící křivkou)
- Posílení Grantové a Technické Agentury ČR
- Daňové zvýhodnění joint ventures zahraničních společností s vybraným know-how (posouzeno na základě lokálních kompetenčních center) s rostoucími místními společnostmi)
- Podpora univerzitních center zaměřujících se na implementaci místního výzkumu a jejich koordinace na celostátní i mezinárodní úrovni (MPO)
- Investiční fondy univerzit schopné podpořit vlastní výzkumníky a studenty v začínajícím podnikání
- Zvýšení veřejných výdajů na výzkum a vývoj alespoň na průměr zemí OECD

Podpora podnikání

- Vytvoření celonárodní struktury inovačních center, ekosystému pro podporu podnikavosti a startupů, vylepšit systém podpory vzniku spinoffů, podpora aktivních univerzit a týmů

- Založit oficiální kompetenční centra (jako nadstavbu inovačních center) koordinující výzkum a vývoj v dané oblasti, stavět na dobrých, fungujících příkladech jako je např. Program Platinn Jihomoravského inovačního centra
- Spojit finanční podporu začínajících podniků s širší podporou v managementu a nových technologiích, vytvoření lokálních inovačních center (malé management consulting týmy)
- Vytvoření nebo certifikace jednoduchých open-source nástrojů pro začínající firmy, které budou zaručovat soulad se všemi nařízeními (např. jednoduchý účetní systém, kalendář upozorňující na všechny povinnosti směrem ke státu - viz PES, apod.)

Aktivní reakce na digitalizaci, automatizaci a robotizaci

- Zřídit programy dlouhodobé rekvalifikace v regionech negativně zasažených technologickými a ekonomickými změnami po vzoru Trade Adjustment Assistance (i např. při útlumu těžby uhlí)
- Vytvoření referenčních provozů po vzoru TestBedu pro průmysl 4.0 na ČVUT
- Zavedení možnosti pro malé a začínající firmy převádět si daňovou ztrátu z výzkumu a vývoje do dalších období i formou daňového bonusu nebo slevy na odvodech za zaměstnance
- Cílované investiční pobídky, které v Česku pomohou s rozvojem klíčových oborů

VZDĚLÁVÁNÍ A VÝZKUM

Ačkoliv vládou navržené komponenty oblasti vzdělávání a trhu práce ve většině případů cílí na oblasti, které lze i z hlediska dopadů COVID-19 považovat za prioritní, navrhovaná opatření zcela postrádají systémový charakter a jsou po ukončení dotace z dlouhodobého hlediska neudržitelná. U navrhovaných opatření zcela chybí zmapování a zhodnocení současného stavu v kontextu již realizovaných aktivit, jasná formulace cílů, kterých chceme cestou koordinovaného postupu dosáhnout, aby byl zajištěn reálný přínos navržených aktivit a efektivní využití finančních prostředků v rámci navržených opatření.

Priority Pirátů v oblasti digitalizace vzdělávání

- Nové digitální učební zdroje a učební pomůcky by měly být vytvořeny s ohledem na zajištění potřebné kompatibility do budoucna.
- V souvislosti s přípravou učebních pomůcek by mělo být jedním z požadavků zajištění jejich interaktivního využití v rámci distanční výuky nebo v prezenční výuce na škole.
- S digitalizací obsahu vzdělávání je samozřejmě nutné rozvíjet vzdělávací nabídku DVPP pro profesní rozvoj pedagogických pracovníků v oblasti digitálních kompetencí.
- Oblast DVPP by měla být rozvíjena systémově a měla by poskytovat strukturálně propojenou vzdělávací nabídku.

Technické zázemí škol je v mnoha případech zcela nedostačující nejen pro realizaci distanční výuky, ale i pro využívání digitální techniky ve výuce na školách. Pořízení a obnova technického zázemí je tedy bezesporu jednou z priorit, kterou je třeba řešit nejen vzhledem k současné situaci, ale v dlouhodobém horizontu. Proto by se navrhovaná opatření neměla omezovat na jednorázový nákup technického vybavení.

Návrhy Pirátů ve věci digitální vybavenosti školních zařízení

- příprava mechanismů pro zajištění průběžné obnovy technického zázemí škol tak, aby byla intervence dlouhodobě udržitelná a efektivní.
- Nastavení udržitelného financování pozic ICT metodiků /koordinátorů, kteří koordinují využití digitální techniky do výuky a koordinují další vzdělání pedagogických pracovníků
- Pro žáky se socio-ekonomickým znevýhodněním a jejich rodiče musí být odpovídající formou zajištěna technická uživatelská podpora tak, aby mohla být digitální technika efektivně využívána za účelem naplňování vzdělávacích potřeb žáků.
- Podpora řešení pro školy s otevřeným zdrojovým kódem, tzv. open source, která umožňují interoperabilitu a snižují riziko závislosti školy na jednom dodavateli

Přestože dokument upozorňuje na skutečnost, že vláda v současnosti nemá k dispozici vhodný nástroj pro přímou podporu vzdělávání v rychle se rozvíjejících odvětvích, není v této souvislosti navrženo žádné opatření, které by tento systémový problém řešilo. Jedním z opatření by proto měl být požadavek na

tvorbu nástrojů, které by umožnily monitorovat a definovat měnící se kvalifikace a kompetence ve vazbě na Průmysl 4.0 a využít tyto nástroje a informace jako východisko pro tvorbu vzdělávacích programů škol a dalších vzdělávacích institucí. Opatření v této oblasti by měla v souvislosti s up-skillingem a re-skillingem rovněž cílit na přípravu a rozvoj profesně zaměřených studijních programů vysokých škol (trend Průmyslu 4.0). Například u Investice do vybraného akademického pracoviště Albertov se jedná o aktivitu, která zcela postrádá prvky systémového opatření a je tedy v rozporu s tím, jaký by měl být účel celého dokumentu. Vzhledem k navrženému objemu alokovaných finančních prostředků je pro nás toto opatření zcela nepřijatelné.

Navržené opatření pro další vzdělávání a celoživotní učení je nesystémové. Omezuje se pouze na školy a zcela ignoruje potřebu podpory, rozvoje a budování kapacit vzdělávacích institucí, které poskytují další vzdělávání dospělým. Podpora by měla být na tyto subjekty rozšířena. Pokud jde o investice na modernizaci učeben škol pro celoživotní vzdělávání, prioritou by mělo být zapojení zaměstnavatelů a výzkumných inovačních pracovišť při VŠ a využití jejich zázemí a kapacit. Tím by byla zároveň posílena spolupráce mezi subjekty a transfer inovací mezi vzdělávací a aplikační/firemní sférou. V rámci oblasti dalšího vzdělávání by měla být na systémové úrovni nastavena a zajištěna poradenská podpora pro zájemce o další vzdělávání a tvorba systému informační podpory služeb celoživotního kariérového poradenství.

Další rámcové návrhy opatření pro podporu vzdělávání

- Opatření zaměřená na prevenci rizika předčasných odchodů ze vzdělávání. Nástroje pro identifikaci žáků ohrožených neúspěchem, nastavení metodické podpory školám, spolupráce se zaměstnavateli a úřady práce a posílení služeb kariérového a psychologického poradenství
- Opatření s cílem snižovat neodůvodněné regionální rozdíly v oblasti vzdělávání
- Opatření zaměřená na konsolidaci a optimalizaci stávajících výzkumných infrastruktur.
- Posilování propojení vnitrostátních a regionálních výzkumných a vzdělávacích sítí.
- Posilování kybernetické bezpečnosti, zabezpečení kritické infrastruktury, výzkum a vývoj otevřeného HW pro kritickou infrastrukturu (ve vlastnictví státu i v soukromém vlastnictví).

DIGITALIZACE

Peníze z evropského Fondu obnovy jsou pro státní správu příležitostí, jak urychlit digitalizaci v souvislosti s přijetím Zákona o právu na digitální službu. Zároveň by měl Plán obnovy pamatovat na přetrvávající neduhy některých agend, stejně jako na potřebu větší investice do kyberbezpečnosti. V oblasti digitalizace státu navrhuje pro Plán obnovy tyto agendy:

Investice do kyberbezpečnosti, zejména v nemocnicích. Fond obnovy by měl financovat rozšíření Národního úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost (NÚKIB). Dále by mělo dojít k rozšíření pravomocí úřadu, aby mohl přímo pomáhat nemocnicím (a dalším veřejným institucím) s jejich kybernetickou infrastrukturou. Loňský útok na benešovskou nemocnici vyšel na 60 milionů korun, v případě útoku na brněnskou fakultní nemocnici byly škody zřejmě ještě vyšší. Pokud by došlo k dalšímu útoku v době pandemie, mohl by mít na svědomí také lidské životy. Prioritizaci kyberbezpečnosti proto považujeme za nezbytnou.

Reforma Národního Elektronického Nástroje (NEN) po vzoru Rakouska. Rakušanům se povedlo vytvořit srozumitelný a uživatelsky přívětivý portál pro zadávání veřejných zakázek. Jejich nástroj vedl k otevření trhu veřejných zakázek malým a středním firmám, které tvoří přes 70% dodavatelů. To má pozitivní vliv nejen na cenu a kvalitu státních nákupů, ale na celou ekonomiku.

Podobně je třeba snížit administrativu u podávání dotací, který umožní, aby se evropské peníze skutečně dostaly k těm, kteří je potřebují. Je nepřijatelné, že zde vznikl celý ekosystém firem zabývajících se dotačním poradenstvím – člověk by pro podání žádosti neměl potřebovat titul z práv a stát by měl proces co nejvíce usnadnit. Jako minimum by měl vzniknout jednotný portál s evropskými i českými dotacemi s možností přehledného filtrování, nastavení upozornění apod.

DOPRAVA

V rámci komponenty Udržitelné a bezpečné dopravy počítá MD mimo jiné např. s modernizací železniční sítě TEN-T i mimo TEN-T, ovšem bez určení konkrétních projektů či jejich zařazení pod digitální či zelenou transformaci. Zcela chybí investice do plánování a výstavy vysokorychlostní železnice, ač ji plán v několika bodech zmiňuje. Sporný také může být pozitivní vliv zvýšení ponorů na Vltavské vodní cestě na životní prostředí (a už vůbec nelze říct, jak nám pomůže z krize). Investice do bezpečnosti dopravy včetně zabezpečení přejezdů a rekonstrukce mostů a tunelů zavánějí spíše snahou co nejvíce nutných investic zahrnout pod Národní plán obnovy.

Celkově komponenta působí jako seznam již hotových, naplánovaných projektů, které nejsou nijak inovativní. Navíc se převážně jedná o "lití betonu" a zcela chybí podpora vzdělávání v oblasti dopravy, měkkých projektů či oblasti výzkumu v dopravě, ačkoliv je neurčitě zmíněn.

Komponenta Rozvoj čisté mobility se opět zaměřuje především na výstavbu fyzické infrastruktury, případně nákup vozidel atd. Opírá se zejména o Národní akční plán čisté mobility.

V NPO je zcela ignorován sektor Kosmických aktivit. U země, kde sídlí např. centrála evropské geonavigace, je toto opomenutí tristní.

Nestraníme dogmatům a deformacím trhu způsobeným partikulárními zájmy jednotlivců. Naše priorita je a vždy bude přiměřenost: každé řešení musí mít celkové náklady (včetně dlouhodobé údržby a externalit!) přiměřené dosaženým celospolečenským výsledkům - plně obsazené letadlo je tedy lepší než prázdný vlak; zásobování kamiony není možné za každou cenu nahradit dodávkami apod.

Ekologie je pro nás přirozeným výsledkem úsilí o ekonomiku projektů: zacházíme-li s energií jako s měnou, je naší přirozenou snahou neplýtvat jí a skrze "energetickou lenost" pak omezujeme plýtvání, které je klíčovým zdrojem znečištění. Pro dosažení těchto cílů se nebojíme kopírovat úspěšné zahraniční projekty a do hloubky zkoumat inovativní řešení.

Pirátská vize udržitelné dopravy:

- Vycházíme z konceptu "energetické lenosti" - přirozenou snahou neplýtvat energií - a přiměřenosti navrhovaných opatření, včetně započítávání externalit
- MHD a pohyb vlastní silou v intravilánu měst.
- Sdílená, autonomní vozidla pro dosažení uzlových přestupních bodů tam, kde předchozí bod není možné realizovat kvůli hustotě osídlení či parametrům sítě.
- Veřejná hromadná doprava upřednostněna pro pohyb mezi městy
- Letadla pro přesuny mezi kontinenty a tam kde je rozhodující rychlost přepravy, není možné využít železničních spojení nebo to neumožňuje charakter komodit.

Konkrétní cíle a opatření v dopravě

- Dostavba vysokorychlostních železničních koridorů (VRT)
- Zkapacitnění nákladních železničních koridorů
- Automatizace, digitalizace a práce s velkými, anonymizovanými daty
- Zavedení jednotné jízdenky a propojení jednotlivých módů veřejné dopravy
- Podpora energetické soběstačnosti venkova pomocí investic do rozvodné sítě
- Výstavba stezek pro pohyb vlastními silami
- dostupnost elektrokol a bikesharingu
- Podpora výstavby dobíjecích míst pro elektromobility a čerpacích stanic zeleného vodíku, LPG či CNG
- Podpora teoretického i aplikovaného kosmického výzkumu
- Investice do tzv. měkkých programů v oblasti dopravy